

SPOREN NAAR ANTWERPEN-ZUID

**STUDIE OVER HET VROEGERE STATION
ANTWERPEN-ZUID, DE VERDWENEN
EN DE NIET-GEREALISEERDE
SPOORLIJNEN TEN ZUIDEN VAN
ANTWERPEN**

Paul Jacops & Jef Van Olmen

**DE VERDWENEN SPOORLIJNEN IN TIJDEN VAN OORLOG
– TWEEDE WERELDOORLOG –**

Research: JVO
Redactie: JVO

HET ERLAWERK IN MORTSEL EN HET VLEGVELD VAN DEURNE

Nadat de Duitsers in mei 1940 Antwerpen waren binnengetrokken, begonnen ze al snel met het uitbouwen van een vliegbasis op het vliegveld van Deurne. De tweede groep van het Kampfgeschwader 3, 'Finsterwalde' van de Luftwaffe werd in Deurne gestationeerd. Vanuit Deurne werden o.a. Dornier-vliegtuigen ingezet voor bombardementen op Engeland.

Tevens werd beslist om in de omgeving van het vliegveld een bedrijf op te richten dat belast werd met het onderhoud en de herstelling van jachtvliegtuigen. Dit bedrijf, het 'Frontreparaturbetrieb G.L. Erlawerk VII', werd geïnstalleerd in de werkplaatsen van het vroegere Belgische autobedrijf Minerva Motors aan de Vredebaan in Mortsel.

De firma Erla was in Duitsland betrokken bij de bouw van Messerschmitt-jachtvliegtuigen, model Bf109. In Mortsel ging men eveneens

Messerschmitts onderhouden en herstellen, hoewel er bij gelegenheid ook andere vliegtuigen zoals duikbommenwerpers Ju87 (de beruchte Stuka's) binnengebracht werden. Naast het Erlawerk richtte Daimler-Benz bovendien in Morstel een werkplaats op voor het onderhouden en herstellen van vliegtuigmotoren.

In de regel werden de jachtvliegtuigen per trein, uiteraard met gedemonteerde vleugels, aangeleverd. Erla beschikte over een aansluitingsspoor dat verbonden was met het goederenstation Luithagen. Het vervoer gebeurde met platte wagens; op één wagen was de romp van een vliegtuig geladen, terwijl de vleugels op een tweede wagen vervoerd werden; het kwam ook voor dat de romp en de vleugels op één enkele wagen geladen waren.

Nadat de – dikwijls door luchtgevechten zwaar beschadigde – vliegtuigen hersteld waren, werden ze over de weg naar het vliegveld van Deurne overgebracht. Hiervoor werden verhuiswagens gebruikt, waarbij één vliegtuig en de vleugels in de vrachtwagen geladen werden en eventueel een tweede vliegtuig met de staart voortgesleept werd. In Deurne vonden dan proefvluchten plaats, waarna de vliegtuigen nog aanpassingen en controles ondergingen alvorens ze weer bij de Luftwaffe in dienst kwamen.

Erla beschikte in Deurne en in het nabije Fort 3 ook over werkplaatsen en vliegtuighangars, waar allerlei vliegtuigonderdelen gereviseerd werden van diverse types van vliegtuigen, waaronder bommenwerpers en transportvliegtuigen.

Op 5 april 1943 werd de Erla-fabriek in Mortsel beschadigd door een Amerikaans bombardement. De fabriek ontsnapte echter aan de totale vernietiging omdat de bommenwerpers hun bommen een paar seconden te laat dropten. Als gevolg van deze vergissing vond in de gemeente

Mortsel een verschrikkelijke tragedie plaats; meer dan 900 burgers werden gedood, waaronder een 200-tal schoolkinderen, en er werd een enorme ravage aangericht ...

De Duitsers legden in de loop van WO II een aansluitingsspoor aan naar de luchthaven van Deurne. Deze sporaansluiting heeft een rol gespeeld bij de bevoorrading van het Kampfgeschwader dat in Deurne gestationeerd was (aanvoer van grote hoeveelheden munitie, brandstof, vliegtuigonderdelen, enz.).

Bij de aftocht van de Duitsers, begin september 1944, vernielden ze met springladingen en bommen een aantal werkplaatsen en vliegtuighangars in Deurne. Door de ontploffingen werden in de omgeving van het vliegveld heel wat gebouwen zwaar beschadigd. Ook een trein met legermateriaal, die vermoedelijk op het aansluitingsspoor van het vliegveld stond, vloog in in brand

Voor meer informatie over dit onderwerp verwijzen we naar het boek ***Erlawerk VII Antwerpen-Mortsel 1940-44***, door Jean Dillen, uitg. De Krijger, 1993.

Modellen op schaal 1/87 (H0) van goederenwagens, beladen met de romp en de vleugels van een Messerschmitt-jachtvliegtuig Me 109 (waarvan er meer dan 33.000 gebouwd werden). Volgens ooggetuigen werden de beschadigde jachtvliegtuigen in Mortsel op deze manier bij het Erla-Werk aangeleverd.

Foto links: modellen van Liliput; foto rechts: modellen van Märklin.

Studie over het vroegere station Antwerpen-Zuid, de verdwenen en de niet-gerealiseerde spoorlijnen ten zuiden van Antwerpen – Paul Jacops & Jef Van Olmen.

De ingang van het Frontreparaturbetrieb Erla (G.L. Erla-Werk VII) aan de Vredebaan in Mortsel, waarop het aansluitingsspoor naar het goederenstation Luithagen zichtbaar is. De foto is genomen vanop de spoorberm van de fortenlijn.

Foto: verzameling Mortselse Heemkundige Kring.

Zie ook het hoofdstuk H. over de stopplaats Luithagen in het deel over de Fortenlijn, blz.H/11.

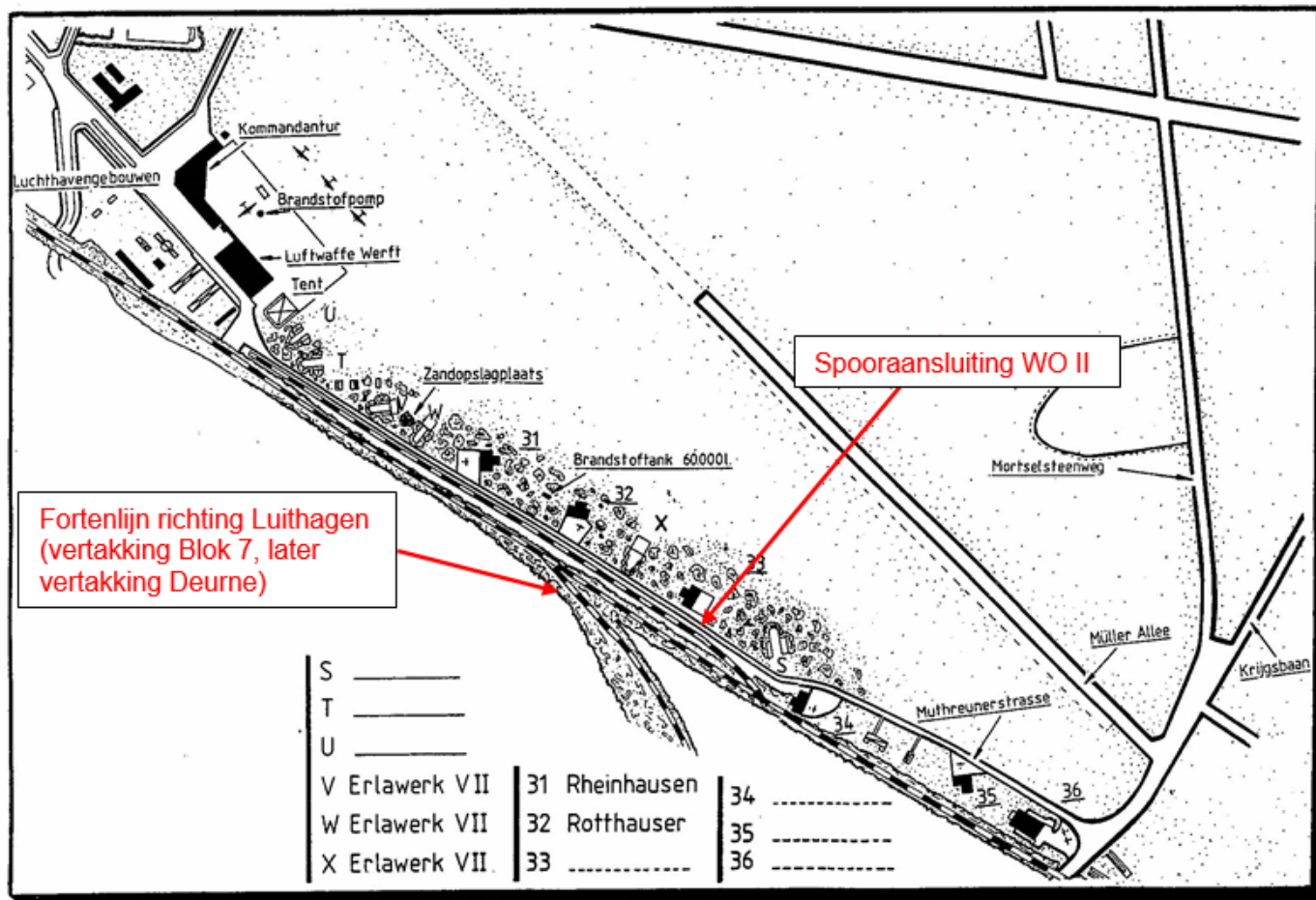

Verzameling Mortsele Heemkundige Kring

Herstellingswerken aan de spoorberm van Luithagen, na het bombardement van 5 april 1943. Bemerkt de goederenloods en het aansluitingsspoor dat afdaalt naar het Frontreparaturbetrieb Erla dat gevestigd was in de gebouwen van de vroegere firma Minerva Motors. Bij dit bombardement werd Richard Van Eynde, lader in het station Luithagen, gedood. Foto: verzameling Mortsele Heemkundige Kring.

Studie over het vroegere station Antwerpen-Zuid, de verdwenen en de niet-gerealiseerde spoorlijnen ten zuiden van Antwerpen – Paul Jacobs & Jef Van Olmen.

Het militair aansluitingsspoor van het vliegveld in Deurne.

Bron: **Erlawerk VII Antwerpen-Mortsel 1940-44** door Jean Dillen, uitg. De Krijger, 1993.